

Barnkonventionen

- med Mattecentrum

Uppdrag 3

Introduktion

I Mattecentrums sista uppdag om barnkonventionen får eleverna fördjupa sig i barnkonventionens artikel 6 som handlar om barns rätt till liv, utveckling och överlevnad. De kommer nu att få blicka ut i världen för att se hur barnadödligheten har förändrats sedan millennieskiftet i ett antal länder på varje kontinent. Har världen blivit bättre eller sämre? Är alla länder på samma kontinent likadana? Det och andra frågor ska vi svara på

Ur kursplanen för **samhällskunskap** under rubrikerna *Individer och gemenskaper*, *Information och kommunikation* och *Samhällsresurser och fördelning*:

- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.
- Hur man urskiljer budskap, avsändare och syfte, såväl i digitala som andra medier, med ett källkritiskt förhållningssätt.
- Ekonomiska villkor för barn i Sverige och i olika delar av världen. Några orsaker till, och konsekvenser av, välstånd och fattigdom.

Ur kursplanen för **matematik** under rubrikerna *Taluppfattning och tals användning* och *Sannolikhet och statistik*:

- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar i vardagliga situationer.
- Jämförelse, uppskattning och mätning av längd, area, volym, massa, tid och vinkel med vanliga måttenheter. Mätningar med användning av nutida och äldre metoder.
- Tabeller och diagram för att beskriva resultat från undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg. Tolkning av data i tabeller och diagram.

Ur kursplanen för **geografi** under rubrikerna *Geografins metoder, begrepp och arbetssätt* och *Miljö, människor och hållbarhetsfrågor*:

- Namn och läge på övriga Europas länder samt viktigare öar, vatten, berg, regioner och orter.
- Kartan och dess uppbyggnad med färger, symboler och skala. Topografiska och tematiska kartor.
- Ojämliga levnadsvillkor i världen, till exempel olika tillgång till utbildning, hälsovård och naturresurser samt några bakomliggande orsaker till detta. Enskilda människor och organisationers arbete för att förbättra människors levnadsvillkor.

idag.

Lektionsplanering

Material:

- Penna
- Bladet "Arbetsblad" till varje elev
- Linjal
- Miniräknare
- Kartbok

Lektion 1:

Artikel 6:

- Konventionsstaterna erkänner varje barns inneboende rätt till livet.
- Konventionsstaterna ska till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling

Ur FN:s konvention om barns rättigheter

Börja lektionen med att berätta om innehållet i barnkonventionens artikel 6.

Barn som dör är bland det sorgligaste som finns. Alla barn, oavsett var på jorden de föds, borde få chansen att växa upp och leva ett långt och tryggt liv. Tyvärr skiljer sig dock möjligheterna till överlevnad mycket åt från land till land än idag. I Somalia dog till exempel mer än 40 gånger så många barn innan sin femårsdag per 1000 levande födda som i Singapore år 2016. Även mellan länder som har mycket annat gemensamt kan siffrorna skilja sig åt. År 2016 hade till exempel USA tre gånger så hög barnadödlighet som Sverige.

Den goda nyheten är dock att barnadödligheten faktiskt minskar globalt och att allt fler barn nu får uppleva sin femårsdag. Enligt en rapport från UNICEF och WHO minskade barndödligheten i världen med mer än en tredjedel bara mellan år 1990 och år 2010! Att bygga ett samhälle där inga barn dör är svårt men i takt med att tillgången till bra vård ökar i hela världen minskar också barndödligheten.

Utöver bättre tillgång till hälso- och sjukvård har även tillgång till rent vatten, sanitet och förbättrad kost bidragit till att fler barn överlever. I de länder som ännu har hög barnadödlighet dör dock många barn fortfarande i sjukdomar som skulle gå att förebygga såsom malaria, lunginflammation, mässling, aids, stelkramp och diarré. Utöver dessa sjukdomar är undernäring, komplikationer vid förlossningen, olycksfall och brist på rent vatten och sanitet är också vanliga dödsorsaker. I vissa delar av världen dör även barn i krig och konflikter.

Idag ska eleverna få lära sig mer om hur barns möjlighet till liv och överlevnad har förändrats i världen sedan millennieskiftet. I arbetsbladet längst bak i denna lärarhandledning finns en tabell som visar barnadödligheten år 2000 och år 2016 i tre länder på varje kontinent. Länderna är valda för att representera bredden inom kontinenterna och visar ett land med hög barndödlighet, ett med låg barnadödlighet och ett

däremellan. Med barnadödlighet menas det antal barn per 1000 levande födda som dör innan sin femårsdag.

Med hjälp av tabellen över barndödlighet och en kartbok kommer eleverna att få svara på ett antal frågor under dagens lektion. Frågorna behandlar bland annat tabeller, procent, differens och skala. Vid behov kan du hålla en genomgång (eller minnesuppträschning) av den matematik som eleverna kan tänkas behöva för att klara uppgifterna innan de får börja jobba med arbetsbladet själva, i par eller i grupp.

Avsluta lektionen med att gå igenom svaren tillsammans. Avsätt även gärna en stund på slutet för att samla ihop alla tankar som har kommit upp under arbetet. Upplever eleverna att de har lärt sig något nytt om världen under dagens lektion?

Arbetsblad

Land	Världsdel	Barnadödlighet*			Avstånd från Sverige till landet		
		År 2000	År 2016	Differens	På kartan (cm)	Skala	I verkligheten (km)
Sierra Leon	Afrika	142	83				
Rwanda		116	29				
Egypten		37	19				
Afghanistan	Asien	91	53				
Kina		30	9				
Japan		3	2				
Moldavien		26	14				
Rumänien		18	8				
Sverige		3	2				
Haiti	Nordamerika	75	51				
Mexiko		23	13				
USA		7	6				
Bolivia	Sydamerika	59	30				
Peru		30	12				
Chile		9	7				
Papua Nya Guinea	Oceanien	58	42				
Fiji		19	19				
Nya Zeeland		6	5				

* antal barn som dör före fem års ålder per 1000 levande födda, källa: globalis.se

1. Fyll i världsdelarna som fattas i tabellen. Ta gärna hjälp av en kartbok om du behöver.
2. Vad betyder det om det står att barnadödligheten ett år är 30 i tabellen?

3. Hur hög var barnadödligheten i Mexiko år 2000?

Svar: _____

4. Hur hög var barnadödligheten i Rumänien år 2016?

Svar: _____

5. Om ett land har en barn dödlighet på 1%, hur många barn per 1000 levande födda har då dött innan sin femårsdag?

Svar: _____

6. Ringa in de länder som hade en barnadödlighet på mer än 5% år 2000 enligt tabellen.

7. Sätt ett kryss framför de länder som hade en barnadödlighet på mer än 5% år 2016 enligt tabellen.

8. Titta på barnadödligheten år 2000 och år 2016 i tabellen. Sätt > eller < mellan siffrorna för varje land så att öppningen pekar mot det största talet, t.ex. Sierra Leon 142 > 83. Sätt = om barnadödligheten var densamma båda åren.

9. I hur många av länderna i tabellen hade barnadödligheten ökat mellan år 2000 och år 2016?

Svar: _____

10. I hur många av länderna i tabellen hade barnadödligheten minskat mellan år 2000 och år 2016?

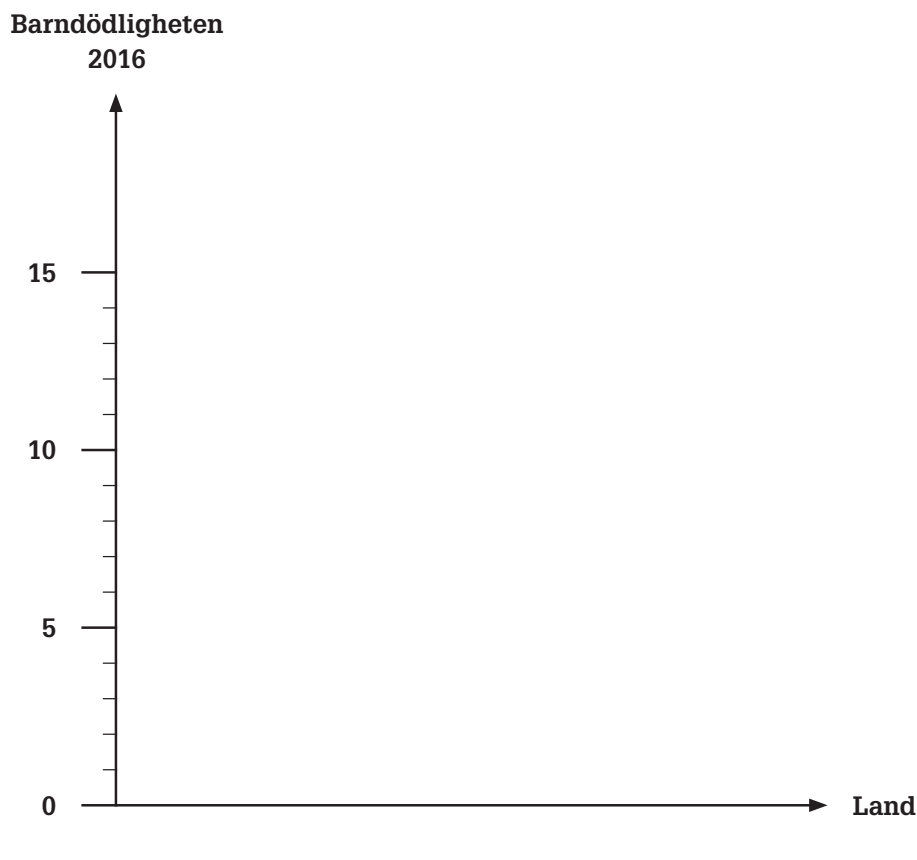
Svar: _____

11. I hur många av länderna i tabellen var barnadödligheten densamma år 2000 och år 2016?

Svar: _____

12. Räkna ut differensen mellan barnadödligheten år 2000 och år 2016 i varje land och fyll i den i tabellen.

13. Rita ett stapeldiagram över barnadödligheten i de tre europeiska länderna i tabellen år 2016.

14. Leta upp länderna i tabellen på en världskarta. Mät avståndet mellan din stad i Sverige och varje annat land i tabellen "fågelvägen" på kartan. Skriv ner avstånden i centimeter i tabellen.

15. Skriv ner kartans skala i tabellen.

16. Om det står att skalan på en karta är 1:20 000 000, vad betyder det?

1 cm på kartan är _____ cm i verkligheten.

1 cm på kartan är _____ km i verkligheten.

17. Räkna ut ungefär hur många kilometer alla avstånd från din stad i Sverige till länderna i tabellen är med hjälp av skalan på just din karta. Fyll i svaren i tabellen.